

Kuva: Tatu Kosonen

Auringonlasku Vaahtolassa 27.5.2016. Kuvan myötä Johannekselainen toivottaa lukijoilleen hyvää keskikesän juhlaa!

Johannesjuhlat Kaarinassa 30.7.2016

Kaarinan kirkko, Voudinkatu 2,
20780 Kaarina

★Hartaushetki klo 10.00
★Kukkien lasku muistomerkille

Kaarinan lukio, Voivalantie 7-9

★Kahvitarjoilu klo 11.00-14.30
★Kylä-, koulupiiri- ja sukokoukukset
★Johannes-Seuran sääntö-
määräinen syyskokous klo 13.00
★Päiväjuhla klo 14.30

Liput 10 € (sis.kahvitarjoilun)

Kylä-, koulupiiri- ja sukuseurojen
kokoukset juhlapäivänä 30.7.2016.

**Tilavaraukset 30.6.2016
mennessä:**

Liisa Katajainen puh. 040 7410 425,
liisa.katajainen@gmail.com

**Johannes-Seura ry:n
sääntömääräinen syys-
kokous Johannesjuhlien
yhteydessä klo 13**

Kaarinan lukio, Voivalantie 7-9

Käsitellään sääntöjen 9§:ssä
mainitut asiat.

– Johtokunta –

Sydämen lämmöllä – sukupolvesta toiseen

Karjalassa Niemelän kylässä Johanneksen pitäjässä oli kaksi suurehkoa taloa, Tikan ja Jorosen talot. Tikan taloa isännöivät Salomon ja Elina, ja heillä oli poika Niilo. Niemelän laivarannassa oli Kososten sekatavarakauppa, ja kauppiaspariskunnalla oli kaksi lasta: Vilhelmiina, ”Mimmi”, ja Richard, ”Riku”.

Kososten perhettä kohtasi huonoksi onneksi konkurssi, ja sen jälkeen isäntä kuoli keuhkotautiin. Vuosi tästä eteenpäin kuoli myös perheen äiti. Elettiin köyhää huutolaisaika, ei ollut hienoa lastensuojelua pitämässä perheen lapsista huolta. Mimmi ja Riku vaeltelivat ja piileskelivät kylässä vailla kotia. Jorosen Laila näki lasten käyvän syömässä heidän sikokaukalostaan. Laila kertoi näkemästään tikkalaisille.

Asiasta keskusteltuaan Salomon ja Elina päättivät, että he ottavat lapset ja kasvattavat heidät omina lapsinaan. Niilo, tuolloin pojankloppi vielä, tempaisi usein Mimmin selkäänsä ja pompuutti häntä ympäri pihaa! Se oli heidän mieluisin leikkinsä!

Kun Mimmi varttui, hänet laitettiin ompeluoppiin. Aikuisena hän sai paikan Uuraasta kauppiaan apulaisena. Riku eleli Niemelässä tehden talon töitä. Uuraassa ollessaan Mimmi tapasi Hankalan Villen, kipparin, jonka laiva seisoi Uuraan laiturissa. He tutustuivat ja menivät naimisiin. Villen koti oli Johanneksen Revonsaareessa. Häiden jälkeen Mimmi muutti Revonsaareen; uutta miniää vastaanottamassa olivat Sohvi-mummu ja Saima-täti. Villelle ja Mimmielle syntyi kaksi tyttärtä, Irma ja Maire.

Niilo tapasi nuoraalaisen Ainon. Heidän häitään tanssittiin toukokuusena helluntaina vuonna 1937 ensin Nuoraalla ja sitten Niemelässä. Niemelään heille syntyivät lapset Jouko ja Ritva.

Syttyi talvisota vuonna 1939. Niilo ja Riku joutuivat rintamalle. Ikänsä vuoksi Ville vapautettiin rintamalta.

Vaikka sotaa käytiin, Hankalan perhe palasi takaisin Revonsaareen, mutta jatkosodan aikana tuli äkkilähtö. Vuonna 1944 perääntymisvaiheessa Riku kaatui itärintamalla, ja hänet haudattiin tuntemattomaan paikkaan. Ville kuoli Simolan pommituksessa.

Mimmi tyttäreineen sekä Sohvi-mummu joutuivat evakoiksi Paimioon Sievolan taloon. Valtio jakoi pitkäaikaisella lainalla maapalstoja evakoille. Sievolan isäntä agronomina oli naisessa hommissa ja osasi neuvoa Mimmiä hakemaan omaa maapalstaa. Oli onni, kun oma maapalsta saatiin Littoisista. Suurempi Luojan ohjaus lienee siinä, että myös tikkalaiset Niilo ja Aino saivat oman maapalstansa vain muutaman kilometrin päästä. Ystävien tuella Mimmi sai rakennettua pienen mökin. Uuden mökin ikkunasta näkyi myös Jorosen uusi koti. Mimmi kävi töissä Littoisten verkatehtaalla.

Maire aloitti koulunkäynnin vapaaoppilaana Turussa. Hän valmistui ylioppilaaksi ja sitten opettajaksi vuonna 1951. Hän sai opettajan paikan Uudeltamaalta, ensin Orimattilasta ja sitten Mäntsälästä. Mairens sisar Irma muutti Ruotsiin asumaan ja perusti oman perheen sinne.

Maire meni naimisiin rakennusmestarin kanssa, ja heille syntyi kolme lasta: Pekka, Satu, ja Päivi. Saima-täti tuli lapsia hoitamaan. Mäntsälässä ollessa heille tuli avioero, mutta Maire jäi Mäntsälään niin kauaksi aikaa, että lapset pääsivät koulusta. Sitten Maire palasi kotiin Littoisiin ja sai opettajan paikan Kaarinasta. Lapset alkoivat hakeutua

omiin ammatteihin. Opettajantyön ohella Maire kirjoitti kirjoja ja hänet valittiin oppikirjatyöryhmiin. Kirjoista saadut palkkiot olivat niin suuria, että saatiin rakennettua mökin paikalle uusi omakotitalo. Sohvi-mummu eli tyytyväisenä lähes satavuotiaaksi asti Littoisissa.

Tikkalaisten kera yhteisyö jatkui. Niilolle ja Ainolle syntyi Littoisiin vielä kaksi lasta, Raija ja Teuvo. Tikan lap-

set harrastivat tanhua ja osallistuivat karjalaseurojen toimintaan. Niilon kuoltua Jouko jäi perheineen asumaan Littoisiin ja jatkoi maanviljelystyötä. Hän aurasi pitkään Mairens pihat puhtaaksi lumesta. Ritva työskenteli keittiössä samassa koulussa, jossa Maire opetti. Johannes-Seuran juhlissa tavattiin useasti. Teuvo kuljetti ja veti kotiseutumatkoja Johannekseen ja Raija ohjasi tanhua usean vuoden ajan.

Nyt Maire ottaa kädestäni kiinni, rutistaa ja kiittää taivaallista Isää siitä, että sukujemme yhteistyö jatkuu edelleen.

Aikaa kului, Maire vanheni ja muutti Turkuun hoitokotiin. Omahoitajaksi täällä hoitokodissa tuli Hanna. Paljastui, että Hanna on Tikan Raijan lapsi! Näin sukujen yhteistyö jatkuu edelleen! Maire on tavannut myös Hannan vanhimman tyttären Oonan. 14-vuotias Oona on kiinnostunut omista sukujuuristaan, ja myös hänelle ovat kullannarvoisia tarinat vanhasta Karjalasta ja sukujemme historiasta. Maire on hoivakodissa onnellinen, hänellä on kolme hyvää lasta! Mairens lapset ja lapsenlapset vierailevat useasti, he käyvät säännöllisesti yhdessä ulkona ja nauttivat yhdessäolosta.

Mairens ja Hannan yhteisissä omahoitajatuokioissa syntyi idea kirjoittaa tarinaksi Mairens muisteloita. Maire muisteli ja Hanna kirjoitti. Näin sukujemme hieno yhteinen historia on ikuistettu tarinaksi ja säilyy molempien sukujen lasten ja lastenlasten muistoissa aina.

– Maire Uotila ja Hanna Salonen –

TÄSSÄ LEHDESSÄ:

**Presidentin huomion-
osoitus**

s. 3

**Sukuseura- ja suku-
yhdistysasiaa**

s. 4

**Pukuhankkeen
koulutustilaisuus**

s. 5

Evakkotytön tarina

s. 6-7

Päätoimittajan kynästä

Johannekselaisen päätoimittaja **Hannu Rastas**

Sukuseuroista sukuverkostoiksi

Sukuyhteyttä on kirjattu näkyväksi jo menneinä aikoina erityisistä syistä. Esimerkiksi talonpoikainen side pitkäaikaiseen sukutilaan tai kantatilaan on antanut tietoja myös suvun sivuhaaroista. Pappissuvuissa on periytynyt usein sekä ammatti että tietovarasto suvun vaiheista. Aateliset suvut ovat vahtineet oikeuksia arvoihinsa sekä nimensä käyttöön ja ovat siinä samassa luoneet sukurekisteriä. Tavan kansa heräsi sukututkimukseen ja sukuseurojen perustamiseen paljon myöhemmin. Tarvittiin sotavuosien myllerrykset, muuttoliikkeet ja vastaavat murrokset ennen kuin sukutietojen sirpaleita ryhdyttiin kokoilemaan valtakunnasta tai rajojen takaa. Helpotusta antoivat arkistojen käytettävyyys mikrofilmeiltä tai sähköisistä kanavista.

Sukuseurojen perustaminen oli aktiivista jo 1970-luvulla, pian syntyi jopa niiden kattojärjestö Sukuseurojen Keskusliitto. Liiton jäsenenä on tänäkin päivänä reippaat sata sukuyhdistystä. Karjalan Liittokaan ei jäänyt asiassa osattomaksi. Sukuseurojen synty noteerattiin nopeasti ja jo 80-luvulla niille perustettiin oma toimikunta. Myöhemmin liiton rakennemuutoksissa sukuseurat ovat päässeet jäsenjärjestöiksi ja siten karjalaisen perinnetyön yhdeksi toimintamuodoksi. Suunnilleen 60 sukuseuraa on hakeutunut liiton jäseneksi.

Sukututkimuksen uusi muoto dna-perustein tuo lisäväriä tietoihin. Sukuseuran sadan nimen rinnalle ilmestyy satojen uusien serkkujen lista. Serkkukäsité saa karjalaista sävyä – siellähän on osattu lukea sukulaisiksi neljännet ja viidennet serkutkin. Tällainen uusi tietomassa ei mahdu enää perinteisen sukuseuran raameihin. Kyseessä on uudenlainen sukuverkosto, joka syntyy digitaalisesti ja hakee muotoaankin kytkennöillä kauas perinteisiltä kantatiloilta. Aika näyttää, miten tietojen määrän ja laadun kanssa pärjätään.

Sukua lehteen

Johannesjuhlilla sukuseurat ovat yksi yhteenvetävä voima – virallisten kokousten merkeissä tai suvun jäsenten tapaamisena väljemmin muodoin. Karjalaisen perinnetyön nousuaallossa 90-luvulla Johannes-Seura kutsui sukuyhteisöjen edustajia yhteisiin tapaamisiin kehittämään seuran toimintaa. Näihin pyöreän pöydän keskusteluihin osallistuivat myös koulupiirit. Tällaista vaihetta kesti muutamia vuosia ja hyöty lienee ollut molemminpuolinen.

Johannekseen liittyvät sukuseurat voisivat olla nykyistä enemmänkin esillä. Katson asiaa varsinkin osana lehtemme toimintaa. Sukuseurat ovat tietysti järjestäneet varsinaista jäsentiedotustaan oman laajuutensa ja tarpeensa mukaan, mutta kohtuullisen säännöllisesti ja tiheästi ilmestyyvä lehti tarjoaa hyvän viestikanavan toiminnan tueksi. Ja tämä koskee sekä tapahtumatiedotusta etukäteen että tapahtumista kertomista jälkikäteen. Kuvilla tai ilman, mutta toki kuvat vievät viestiä tehokkaasti.

Sivumme ovat kaikille tahoille auki ja omasta aktiivisuudesta on kiinni se, kuinka näkyvä rooli yhteisöllä on lehdessä. Osa on aktiivisia kaiken aikaa ja näyttävät mahdollisuuksia muillekin. Yksi vaihtoehto on nimetä sukuseuran sisältä yhteyshenkilö, joka hoitaa tietoa lehteen. Tämä lehtitoiminta koskee sukuseurojen ohella yhtä lailla koulupiirejä tai vastaavia tahoja. Kertokaa mitä on tulossa ja miten tapahtumat toteutuivat. Se tukee osallistujien saamista seuraavaankin tapahtumaan.

Kesä juhlineen on alkamassa. Tavatkaamme joukolla.

Aineiston toimittaminen

Aineiston toimittamiseen on käytettävissä useita eri vaihtoehtoja. Mieluiten otamme vastaan valmiiksi sähköiseen muotoon tehtyä aineistoa eli sähköpostilla toimitettua, mutta kaikki perinteiset menettelytavat ovat edelleen myös käytössä. Sähköpostilla aineiston voi lähettää osoitteeseen hannu.rastas@dlc.fi tai johannesseura@elisanet.fi. Muussa muodossa Johannes-Seuran toimistoon Kaarinan Piikkiössä, osoite: **Johannekselainen**, Toimitus, Myllytie 1, 21500 PIIKKIÖ.

Pyydämme toimittamaan aineiston seuraavasti:

Seuraava numero ilmestyy heinäkuussa. Aineiston toimittaminen viimeistään 18.6.2016 mennessä (painopv 7.7.).

Lehti lähtee jakeluun suoraan kirjapainosta. Osa tilaajista saa sen jo painopäivää seuraavana päivänä ja kaikki kotimaan tilaajat viimeistään kolmantena arkipäivänä painopäivän jälkeen. Jos aineiston toimittamisesta on kysyttävää tai ilmenee häiriöitä jakeluaikataulussa, ottakaa yhteyttä lehtitoimikunnan jäseniin.

– Lehtitoimikunta –

Kuolleita

Paavo Skyttä, syntynyt Revonsaaressa 23.11.1930, kuoli 28.4.2016 Kaarinassa. Siunaus toimitettiin Piikkiön kirkossa 13.5.2016, muistotilaisuus seurakuntasalissa. Kaipaamaan jäivät Hilka ja Hannu, sukulaiset ja ystävät.

Aila Hiekko o.s. Seppä kuoli 7.5.2016 Paimiossa. Hän oli syntynyt 21.9.1929 Johanneksessa. Kaivaten muistavat Pirjo ja Juhani, Sari, Ilkka, Anna, Elina, Katri ja Lauri, Sami, Anne ja Lilli, Risto ja Jaana, Mikko, Hanna-Stina, Emil ja Ellen, Matti, Leila, Tuomas ja Venla, Matias ja Mari, Ritva ja Seppo, Juha, Johanna ja Saara, Hanna, Henri, Meeri, Maiju ja Roosa sekä muut sukulaiset ja ystävät. Siunattu läheisten läsnä ollessa.

Kiitokset

Lämpimät kiitoksemme teille kaikille, jotka monin eri tavoin otitte osaa suruumme rakkaamme **Rakel Katajaisen** poismenon johdosta. Kiitos myös Tupasvillan ja Valmakodin henkilökunnille Rakelin huomaavaisesta hoidosta.

– Sisarukset perheineen –

Karjalan Liiton 68. kesäjuhlien pääasiallisena pito- paikkana on Seinäjoki Areena, os. Kirkkokatu 23.

**pe 17.6. Karjalaisten kesäjuhlien seminaari
la-su 18.-19.6. Pitäjä- ja sukuinfo ja näyttelyt
la 18.6. Karjalan Maraton ja minimaraton
la 18.6. Kyykkäkisa**

Karjalaisten kesäjuhlien vieton ohessa voi tutustua Duudsonien Activity Parkiin ja Suojeluskunta- ja Lotta Svärd -museoon Seinäjoella.

Kesäjuhlien organisaatio

Karjalaiset kesäjuhlat hoidetaan yhteistyössä Karjalan Liiton, Karjalaseurojen Pohjanmaan piirin sen jäsenseurojen kanssa. Juhlien kokonaisorganisaatiosta vastaa järjestelytoimikunta, jonka jäsenenä ovat toimikuntien/tiimien vetäjät ja järjestäjätahojen edustajat. Toimikuntia/tiimejä on suunnittelemassa päivien ohjelmaa, liikennettä, järjestyksen ylläpitoa, taloutta, kansliatoimintaa, urheilua, tiedotusta, karjalaista toria, hengellisiä tapahtumia, kulkuetta, ruokailua ja kahvilatoimintaa, opastusta ja nuorisoon toimintaa.

Lisätietoja:

Karjalaseurojen Pohjanmaan piiri r.y.
Markku Pulli, p. 040 536 3784
markku.pulli(at)gmail.com

Kesä on tullut!

Kasvunaika on taas ollut vauhdikasta: puutarhahommista kiinnostuneet ovat jälleen päässeet trimmaamaan kasvimaansa kesäkuntoon. Jeesus käytti usein opetuksissaan luonnosta poimimiaan vertauskuvia. Yksi tällainen oli vertaus viinipuusta. Opetuksen ydin voidaan tiivistää kolmeen ajatukseen: vain rungossa kiinni olevat oksat tuottavat hedelmiä, toiseksi: puuta on hoidettava ja kolmanneksi: vaikkapa viinipuun tarkoitus on tuottaa rypäleitä.

Hengelliseen elämään sijoitettuna tämä tarkoittaa, että kristillistä uskoa ei voi olla ilman yhteyttä Jeesukseen. Onneksi Jumala tuli ihmiseksi, yhteys on löydettävissä. Toiseksi uskonelämää on hoidettava siinä missä omenapuuta tai viinipuutakin. Hoitamaton puu kärsii, villiintyy tai muuten kantaa huonosti hedelmää. Näin on uskonelämänkin laita. Ja viimein: meidän on tarkoitus tuottaa hyvä sato. Puutarhan on tuotettava hedelmää ja samoin kristityn tarkoitus on palvella toisia ihmisiä. Hedelmän kantaminen on rakkautta. Niin kuin usko on elämää Kristuksen yhteydessä, niin rakkaus on tämän uskon hedelmää.

Tärkeintä on, että ihminen – pieni tai suuri – pysyy loppuun asti kiinni Herrassa Jeesuksessa. Tärkeintä ei siis ole, onko paikkasi ylhäällä vai alhaalla, vaan että olet kiinni rungossa.

Aurinkoista kesää!
– Veikko Sailola –
Vahdon kappalainen

Tapahtumakalenteri

KESÄKUU

11.6.

Koulutustilaisuus ”Pukuperinteitä Karjalasta; Johanneksen naisen kansallispuvun valmistaminen” klo 12 alkaen Paimion AsemaSeurakunnan tiloissa, Vistantie 10, Paimio.

Huom! Tutustuminen käsityömusео Millaan (Kirjakuja 2, Paimio) klo 11. Ilmoittautumiset viimeistään ma 6.6.2016.

HEINÄKUU

30.7.

Johannesjuhlata Kaarinassa. Hartaushetki Kaarinan kirkossa. Pääjuhla Kaarinan lukiossa.

30.7.

Johannes-Seuran syyskokous klo 13 Kaarinan lukiossa.

Poimintoja Karjalan Liiton toimintakilpailun tuloksista

Vuoden 2015 tuloksia

Karjalaseurat sarjassa 201-300 jäsentä:

1. Paimion Karjalaseura
2. Porin Karjala-Seura
3. Turun Karjala-Seura

Pitäjäseurat:

1. Hiitolan Pitäjäseura
2. Suojärven pitäjäseura
3. Impilahti-Seura
4. Johannes-Seura

Piirit:

1. Varsinais-Suomen piiri

Urheilukilpailun tuloksia/ Karjalan Malja

A-sarja

1. Valkeakosken Karjalaiset
2. Porvoon Karjala-seura
3. Paimion Karjalaseura
4. Hyvinkään Karjalaseura
5. Turun Karjala-Seura

B-sarja

1. Kankaanpään Karjalaseura
2. Johannes-Seura

Kuntoralli

1. Porin Karjala-Seura
2. Paimion Karjalaseura
3. Turun Karjala-Seura

LÄHDE:
www.karjalanliitto.fi

Johannes-Seuran toimiston aukioloajat

Kesäkuu

KE 8.6. 12-17

KE 15.6. 12-17

LA 18.6. 11-15

KE 22.6. 12-17

KE 29.6. 12-17

Heinäkuu

LA 2.7. 11-15

KE 6.7. 12-17

KE 13.7. 12-17

KE 20.7. 12-17

Toimisto suljettu 21.7. – 23.8.

Elokuu

KE 24.8. 12-17

KE 31.8. 12-17

Presidentin huomionosoitus veteraani Taimi Pentille

Tasavallan Presidentti kiitti Kansallisena veteraanipäivänä 27.4.2016 Sotiemme veteraaneja heidän merkittävästä panoksestaan maamme itsenäisyyden säilyttämisessä myöntämällä heille Suomen Valkoisen Ruusun Ritarikunnan ensimmäisen luokan mitalin.

Johanneksessa Vaahtolan Pentinmäellä 5.6.1925 syntynyt ja siellä varttunut **Taimi Irene Pentti** sai vastaanottaa tämän huomionosoituksen yleisen liikekannallepanon YH:n aikaisesta pikkulottopalveluksesta sekä jatkosodan aikaisesta lottapalveluksesta Johanneksessa.

Sotavuosien palvelusaikaansa Taimi-veteraani muistelee seuraavasti:

”Aloin syyskesällä 1939 tehdä 14-vuotiaana pikkulottana kanttiinitöitä

Vaahtolassa **Pärssisen Santran** lottakanttiiniissa yhdessä pari vuotta vanhemman siskoni **Inkerin** kanssa. Loppuvuodesta syttyi sota, ja silloin jouduimme lähtemään evakkomatkal-le Varsinais-Suomeen, määränpäänä oli Paimio. Jatkosodan alettua suomalaiset saivat syksyllä 1941 Kannaksen taas haltuunsa ja kaikilla oli kova halu päästä palaamaan koteihinsa. Haimme yhdessä Inkerin kanssa esikunnasta lupaa päästä takaisin Johannekseen,

ja paluu tuli mahdolliseksi lokakuussa 1941. Johannes oli siinä vaiheessa vielä sotatoimialuetta, ja me saimme komennuksen yhdessä kolmen muun johannekselaisen lotan, **Kososen Saiman** ja **Lahjan** sekä **Staden Sirkan** kanssa lähteä raivaamaan ja siivoamaan asuttavaan kuntoon takaisin vallattuja suomalaistaloja Johanneksen Revonsaareissa ja Koiviston edustan saarissa.

Vanhempamme saapuivat vasta seuraavana keväänä evakkomatkalta, ja heille siivosimme asunnon tuhoututtua kotitaloamme vastapäätä olevasta sukulaisperheemme karjakeittiöstä ja hevostallista. Sitten menimme Inkerin kanssa kesällä 1942 töihin Vaahtolan uuden kansakoulun rakennustyömaalle. Nuoret miehet olivat kaikki rintamalla,

ja niinpä meidän tyttöjen piti olla auttamassa vanhempia miehiä rakennustöissä. Minä kannoin lautoja ja pattinkeja kirvesmiehille ja Inkeri auttoi muuraria kantamalla tiiliä ja sekoittamalla paljua. Kaunis koulu valmistui, mutta melkein heti tämän jälkeen kesäkuussa 1944 jouduimme jättämään kotiseutumme uudestaan, nyt lopullisesti.”

Perheen evakkokoti löytyi Varsinais-Suomen Piikkiöstä. Nykyään tämä iloinen ja synnyinseutuaan kaiholla muisteleva 91-vuotias Taimi-veteraani viettää taatusti ansaittuja eläkepäiviään Turussa Lehmusvalkaman palvelutalossa. Pilke silmäkulmassa Taimi pyöratuolissaan istuen ja samalla kahvia keittäen toteaa meille nuoremmille, että hän voisi vieläkin auttaa työelämässä, jos vain jalat olisivat kunnossa. Lähtisipä hän siinä tapauksessa vielä kotiseutumatkallekin synnyinseudulleen Johannekseen.

Siinäpä esimerkkiä kaikille nuoremmille johannesjuurisille sukupolville!

Onnittelut Taimille ja kaikille veteraaneille!

– Sirpa ja Hannu –

Kuva Vaahtolan kansakoulun rakennustyömaalta 1942-43. Kuvassa oikealla solmio kaulassa työmaan päällikkö rakennusmestari Gustafsson ja hänen vieressään tupakka suussa rakennusmies Reino Pentti, eturivissä keskellä hymyilevä betonivalmistaja Hugo Pentti, hänen vierellään vasemmalla puolella Lehikoinen, hänen takanaan vasemmalla puolella hevostmies Luukkonen ja Luukkosen oikealla puolella Uno Orava. Kuvan vasemmassa reunassa eturivissä tytöt Helvi Tiilikainen ja Inkeri Pentti (myöh. Salminen), heidän takanaan vasemmalla Taimi Pentti ja hänen vieressään Rauha Katajainen. Kuvan ylärivin tyttö neljäntenä vasemmalta Aune Hörkki (myöh. Kääntee). Muiden kuvassa olevien henkilöiden nimiä Taimi Pentti ei osannut kertoa. Jos joku lukijoista tunnistaa kuvasta esim. sukulaisiaan, pyydämme ottamaan yhteyttä Johannekselaisen toimitukseen.

Revonsaaren poika Paavo on poissa

Huhtikuun viimeisellä viikolla sain viestin: Paavo on muuttanut Taivaan Isän kotiin. Vain muutama päivä aiemmin olin käynyt lastenlasteni kanssa heillä. Paavo pelasi korttia lasten kanssa ja kotiin lähtiessämme haki jostain lapsille suklaalevyt ”matkaevvääks” ja totesi : ”Tulkaaha sit taas käymään.”

Paavo oli syntynyt Johanneksen Revonsaaren **Pyökärin** kylässä **Arvo** ja **Elsa** (o.s. **Karvanen**) **Skytän** kolmantena lapsena. Tuolloin elettiin vuotta 1930. Hän sai viettää lapsuutensa ja aloittaa koulun rakastamassaan Revonsaareissa. Viikko sen jälkeen, kun Paavo täytti 9 vuotta, alkoivat idästä puhaltaa kylmät tuulet ja syttyi sota. Paavo joutui muiden mukana evakkoon. Vain lyhyeksi aikaa päästiin takaisin asemasodan aikana ja uusi lopullinen lähtö oli pian edessä. Paimion ja Naantalin kautta matka kulki Piikkiön Nunnaan. Kun elämä alkoi siellä asettua uomiinsa, löytyi puolisoiksi Revonsaaren Rähkälän kylän tyttö **Hilkka**. Yhteinen koti rakennettiin myös Nunnaan ja siellä elettiin yhdessä lähes 64 vuotta. Perheeksi tultiin **Hannu**-pojan synnyttyä.

Kun vapaammat tuulet alkoivat puhalttaa ja rajan taakse pääsi käymään, oli Paavo aina innolla lähdössä mukaan. Matkatovereiden, siellä aikoinaan asu-

neiden kanssa muisteltiin menneitä ja meille nuoremmille kerrottiin tarinoita. Paavo oli taitava tarinankertoja, ja me nuoremmat kuuntelimme hänen juttujaan mielellämme. Tarinoissa kerrottiin elämästä Revonsaareissa, siellä eläneistä ihmisistä, evakkomatkasta ja uusille asuinsijoille asettumisesta. Haastamisen lisäksi Paavolla oli myös taito laittaa tarinat paperille. Hän kertoi, että kun unta ei riittänyt, hän nousi jopa keskellä yötäkin ja alkoi kirjoittaa muistamia asioita. Ehtihän sitä eläkkeellä päiväläkin nukkua. Olemme saaneet lukea näitä kirjoituksia Johannekselaisesta, ja muutama vuosi sitten **Marjatta Haltia** toimitti niistä ”Taas tuli käytyy” -kirjan.

Paavo säilytti karjalaisen iloisuutensa loppuun asti. Hänet tunnettiin naapureiden keskuudessa ilopillerinä. Paavo jäi Hilkka-puolison ja Hannu-pojan lisäksi kaipaamaan lukuisia sukulaisten ja ystävien joukko.

Jo Revonsaareissa lehtiä puu,
jo Karjalan koivikot tuuhettuu.
Käki kukkuu siellä ja kevät on.
Veit sinne Sun kaipuusi pohjaton.

– Paavon kummityttö Hannele –

Pro Carelia-ansiomerkki Eeva Kilvelle

Hiitolassa 1928 syntynyt kirjailija **Eeva Kilpi** sai tänä vuonna Karjalan Liiton korkeimman ansiomerkkin, Pro Carelia -kunniamerkin. Liiton nykyinen teema karjalainen sanankäyttö tukee merkin antamista kirjallisuuden edustajalle. Kilpi on monissa teoksissaan käsitellyt evakkoutta ja kaipausta menetettyyn kotiseutuun. Hänen karjalaisuutta käsitteleviä teoksiaan ovat Elämä edestakaisin (1964), Elämän evakona (1983), Noidanlukko (1959). Omaelämäkerrallisia, lapsen näkökulmasta kirjoitettuja romaaneja ovat Talvisodan aika (1989), Väli rauha, ikävöinnin aika (1990) ja Jatkosodan aika (1993). Näiden romaanien pohjalta on syntynyt Lahdessa esitetty näytelmä Evakkotytön tarina.

Lähde: www.karjalanliitto.fi

Simo Hörkön sukuyhdistyksen nettisivut päivittyvät sujuvasti myös Malesiasta

Simo Hörkön sukuyhdistyksen nettisivuja on pidetty yllä jo noin 13 vuotta. Sisältöä on kertynyt kiitettävän hyvin, ja sen hallittavuuden kannalta oli korkea aika koota sisältö ehkä hieman toimivammaksi kokonaisuudeksi. Uudistuneet sivut löytyvät tutusta osoitteesta www.simohorkonsuku.net. Mukana myös uusi blogi-osuus, jonne haastan kaikki sukuyhdistyksen jäsenet kirjoittamaan. Aihe on vapaa, jutut voivat käsitellä sukuyhdistyksen toimintaa, muistelmia, historiaa tai jäsenten kuulumisia ja arkea. Tekstit (+ mahdolliset kuvat) voi toimittaa allekirjoittaneelle tai yhdistyksen sihteerille.

Tuomo Hörkkö Kuala Lumpurin tv-tornissa, taustalla Malesian maamerkki Petronas Twin Towers

Nettisivut päivittyvät tällä hetkellä Malesiasta, Kuala Lumpurista asti. Sain työnantajaltani alkuvuodesta 2014 tarjouksen, josta oli vaikea kieltäytyä. Suomessa työskentelin Turun radio- ja tv-aseamalla, ja Malesiassa oli alkamassa projekti TV-lähetysten digitalisoimiseksi, samanlainen joka Suomessa tehtiin 2000-luvun alkupuolella. Aikaisempaa kokemusta ulkomailla työskentelystä ei ollut, joten 2,5 vuoden työkomennus Malesiassa oli hyppy tuntemattomaan. Tällaista tilaisuutta tuskin tulisi koskaan toiste. Koska puolisoni Heta oli vasta-

valmistunut luokanopettaja eikä vielä sidottu mihinkään työpaikkaan ja enemminkin rohkaisi minua lähtemään sekä poikamme Hekku Aleksanteri oli tuolloin juuri kaksi vuotta täyttäneenä riittävän vanha mutta ennakkoluuloton, päätös oli tehty. Perheemme muutti Malesiaan toukokuussa 2014.

Malesiassa houkuttelivat ennen kaikkea ilmasto, huikeat puitteet, mahdollisuus nähdä Aasiaa ja tietysti itse kokemus siitä, miltä tuntuu elää ulkomailla kaukana kotoa. Toisaalta taakse jäivät sukulaiset, ystävät ja tuttu turvallinen

isänmaa. Onneksi on Skype, Facebook yms. Melkein 10 000 kilometrin etäisyys lyhenee virtuaalisesti, kun esimerkiksi poikamme Hekku ”skypettää” Äijälle ja Mummolle melkeinpä joka päivä iltapalaa syödessä. Sitä tuskin tapahtuisi joka päivä, jos asuisimme Turun Nättinummissa. Suomessa olemme käyneet tänä aikana lomalla kaksi kertaa, jouluna 2014 ja kesällä 2015. Komennus on näillä näkymin päättymässä loppuvuodesta, ja tarkoitus olisi tulla Suomeen vielä tulevana kesänä lomailemaan. Meillä on käynyt melkein tusinan verran vieraita Suomesta: ystäviä, perhetuttuja, veljiä, mummeja ja mummoja, ainutlaatuinen mahdollisuus myös heille.

Arki täällä Malesiassa on monella tapaa erilaista. Toki ruoka on halpaa, bensa on halpaa, taksit ovat halpoja, mutta kun asuu täällä pidempään kuin yhden kuukauden, niin realiteetit iskevät vastaan. Kaikki ei toimi samalla tavalla kuin turvallisuudessa koto-Suomessa. Jos tilaat taksin, niin ei ole yllätys, että se tulee vasta ehkä tunnin kuluttua sovitusta. Pieneltä tuntuvan asian hoitamisessa voi kulua useampi tunti. Kulttuuri on hyvin erilaista Suomeen verrattuna, liikenne kaoottista, mutta siihenkin tottuu yllättävän nopeasti, vaikka rattikin olisi auton oikealla puolella. Hermot ovat koetuksella mutta pinna kasvaa monesti. Ajoittain metsäpaloista ja saasteista johtuva sankka savusumu eli haze rajoittaa ulkona liikkumista. Täällä oppii arvostamaan Suomen raikasta ilmaa, järvimaisemaa ja tuttua ja turvallista asiakaspalvelua. Heta oli mukana uudelleen perustamassa ja opettamassa Kuala Lumpurin Suomi-koulussa; hän pääsi siten harjoittamaan omaa ammatiaan. Hekku käy kotimme lähellä olevaa päiväkotia muutamina päivinä viikossa, ja on huikeaa seurata, kuinka tämä nuorimies osaa kohta englantia paremmin kuin isänsä ⇒. Suomen tv-ohjelmia voi seurata Yle-Areenasta, Katsomosta ym. Olemme päässeet matkustelemaan Thaimaassa, Singaporessa, Indonesiassa ja Malesian eri saarilla sekä nähneet

Koko perhe Tuomo, Heta, Huuko ja Hekku Kuala Lumpurissa.

Pojat Hekku Aleksanteri ja Huuko Johannes kotipihan uima-altaalla.

Hekun kanssa F1-osakilpailuja. Kaikki paikkoja, missä tuskin olisi käyty ilman tätä mahdollisuutta.

Meitä tuli tänne kolme, takaisin Suomeen palaa neljä. Toinen poikamme **Huuko Johannes** syntyi reilu kaksi kuukautta sitten – sekin kokemus sinänsä, vaikkakaan ei niin kamala kuin olin odottanut. Toki on helppo huudella, kun vakuutus maksaa sairaalakulut – Malesian ”kunnallisessa sairaanhoidossa” asiat olisivat varmaan eri tavalla. Kaikki meni lopulta yllättävän helposti. Toki toinen lapsi on aina helpompi kuin ensimmäinen, mutta en odottanut

lapsen syntymän olevan näin helppoa myös ulkomailla.

On tämä kokemusena loppujen lopuksi ollut niin hieno, etten vaihtaisi sitä pois. Tunnen olevani etuoikeutettu, kun olen saanut kokea tämän kaiken. Samalla arvostus rakasta isänmaata, omia juuria, sukulaisia, perhettä, ystäviä – ja Turun sinappia – kohtaan on kasvanut...

Kevätterveisin
Aleksanteri Simonpojan pojanpojanpojan poika Tuomo Hörkkö & Heta ja pojat

Sukuselvityksiä Itämeren aalloilla

Hörkön sukuseuran ja Simo Hörkön sukuyhdistyksen piknikriteilyllä luotiin kokonaiskuva Hörkkö-nimisten eri sukuhaaroista ja niiden yhteyksistä toisiinsa. Lähtökohtana oli 1500-luvulla Johanneksen Koskijärvellä elänyt Hannu Hörkkö (Hans Hörken).

Matkaan oli lähtenyt 37 sukututkimuksesta kiinnostunutta. Viking Amorellan kokoushuoneessa vietettiin koko menomatkaa Maarianhaminaan. Sukuhaarat esiteltiin talo- ja henkilökohtaisesti: kohteina olivat **Abrahamin, Antin, Kosken ja Lepikon** talot sekä **Perätalo**. Kuultiin myös Tikkalaan siirtyneen **Eerikki Antinpojan** ja hänen jälkeläistensä elämästä. Kajalan **Hörkköjen** juuria olivat **Reijo Hörkkö** ja asiantuntijamme **Marjatta Haltia** selvittäneet perusteellisesti mm. kansallisarkiston lähteiden avulla.

Henkilöluetteloiden ohella saatiin kuulla joidenkin esivanhempien elämästä, toiminnasta ja luonteesta: he olivat erilaisia persoonallisuuksia, joita kohtasivat aikansa historian kovatkin

käänteet. Myös lapsikuolleisuus kosketti menneinä aikoina yhtä jos toistakin perhettä.

Osanottajille jaettiin myös tuhti paketti ohjeita sukututkimuksen tekemisestä tietokoneen avulla. Pitkälle pääsee tällä konstilla, vaikka ongelmia saattaa tulla vanhojen asiakirjojen käsialan tulkinnassa. Harjoitus tekee tässäkin mestarin. Vielä lopuksi **Sari Scimone** kertoi DNA-tutkimuksen mahdollisuuksista kaukaisia sukulaisia ja sukujuuria selvittäessä.

Paluumatka Viking Gracella sujui hyvän buffet-aterian merkeissä. Risteily taisi olla paras tapa viettää toukokuun sateista sunnuntaita.

– Kaija Sipilä –

Eira Laiho esitteli Simo Hörkön sukuhaaran.

Taas tul käytyy Orimattilas

Kävimme Sirpa Saariston kanssa 29.4.2016 Kansallismuseon keskus-varastolla tapaamassa Johanneksen puvun tekijöitä ja pukuprojektiimme osallistuvia maamme parhaita kansallispukualan ja perinnekäsityötaidon ammattilaisia.

Sirpa on ollut tiiviissä yhteydenpidossa puvun tekijöihin, ja tiesimme odottaa ensimmäisiä koekappaleita puvusta ja kaavoista. Saavuimme parahiksi paikalle, kun puvun osia sovitettiin Marjo Vainion päälle. Soja Murto-Hartikainen oli ollut jo toisenkokoisena mallinukkena. Oikein piti vetää henkeä syvään puvun komeuden edessä. Silmät suuri-na tuijotimme ja huokailimme. Mallin päällä oli varsinaiseen pukuun tuleva musta ohut villakangas kiedottuna hammeeksi ja pala punaraitaista esiliinakan-kaan koemallikertaa roikkui vyötäröllä. Minna Koskinen oli ommellut muut puvun osat koekankaista. Marjolla oli valkoinen paita ja punainen liivi, jonka körtit eli laskokset takana menivät komeasti ja saivat mallin ryhdin ylvääksi.

Tähän päälle puettiin lampaanlapahihainen röiyy, jonka hihat rypytyivät kauniisti. Malli kehui röiijyn tuntu- van tosi hyvältä ja käsien liikkuvan vaivat- tomasti joka suuntaan. En olisi ikinä uskonut, että sen näköinen vaate voi olla päällä mukava. Kaikkein päällim- mäiseksi puettiin valkeasta sarasta tehty päällysröiyy, jossa myös on körtit takana, kuten lampaanlaparöiijyssäkin. Mallilla oli siis kolmet körtit päällekkäin takamuksen päällä, ja on pakko sanoa, että komialta näytti! Oikeasti ei yhtään pa- halta. Marjo oli virkannut ensimmäisen koeversion helttuhatusta, ja sekin on sellainen päähine, joka ihmeellisesti sopii päähän kuin päähän. Ihmetellen on todettava, että kyllä ennen osattiin tehdä käytännöllisiä ja istuvia vaatteita kestäivistä kankaista.

Taina Kangas, Leena Holst, Minna Koskinen, Soja Murto-Hartikainen, Marjo Vainio ja Marja Liisa Väisänen olivat ennen tuloamme ehtineet käydä läpi kaavojen sopivuutta ja muutoksia ja ties mitä muuta. He olivat verranneet kaavoja ja koepukuja museon alkupe-

Punaisessa liivissä komeat körtit.

Pukuun tulee valkoinen päällysröiyy.

räisvaatteisiin. Mitään ongelmia ei täs- sä vaiheessa juurikaan ollut ilmennyt. Kaikki oli sujunut oikein hyvin.

Sojalla oli hame- ja esiliinakankai- den kutomisessa enemmän kysyttävää lankojen suhteen. Oli mielenkiintoista kuunnella huippuosaajien keskuste- lua, kun ei mitään ymmärtänyt niistä

numero- ja kirjainsarjoista, joilla am- mattilaiset nimittelivät erilaisia lankoja. Hamekankaan testiraidoista löytyivät- kin sopivat vaihtoehdot saatavilla ole- vista langoista, ettei niitä tarvitse ruveta erikseen värjäämään. Innolla jäämme odottamaan syksyä, jolloin Soja ehtii kutoa oikeat raitakankaat.

Tuntuu mukavalta, kun on nähnyt pu- vun raakileen ihan ihmisen päällä ja se näyttää oikealta puvulta. Sitä tehdään jo!

Iloisin terveisin
– Pirjo Ruoho –

Kuvat: Sirpa Saaristo

Pukuperinteitä Karjalasta: Johanneksen naisen kansallispuvun valmistaminen
Johannes-Seura ry / Maaseudun kehittämisrahasto / Leader toimintaryhmä Varsin Hyvä ry

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Varsin Hyvä

Pukuhistorian palasista kansallispuvuksi

Johannes-Seura ry järjestää puku- hankkeeseen sisältyvän koulutus- tilaisuuksien sarjan Johanneksen naisen uuden kansallispukumallin kokoamisesta. Koulutuksen aikana tutustutaan asiantuntijaopettajien johdolla kansallispuvun mallipuvun valmistamisprosessiin alkaen kokoa-

missuunnitelmasta ja päättyen viral- listettuun valmiiseen kansallispukuun. Kukin koulutustilaisuus muodostaa oman kokonaisuutensa, jossa käsitellään vaihteittain pukuprosessin etenemistä ja puvun valmistamista sekä teoriassa että käytännössä. Osallistujat saavat tietoa ja osaamista kokonaissuunnitelman

laatimisesta, kansallispuvun materi- aaleista, kankaiden kudonnasta, puvun ompelurakenteista ja kaavoituksista. Koulutus on osallistujille maksuton. Koulutukset toteutuvat neljänä eri vii- konloppuna: ensimmäinen 11.6.2016, toinen syksyllä 2016 sekä kolmas ja neljäs keväällä 2017.

I koulutustilaisuus – Lauantai 11.6.2016 klo 12.00 – 16.00

Koulutuspaikkana Paimion AsemaSeurakunnan tilat, Vistantie 10, Paimio
Ennen koulutuksen alkua klo 11.00 – 11.45 on mahdollisuus oppaan johdolla tutustua Käsityö museo Miilaan, Kirjakuja 2, Paimio (www.käsityömuseumiila.fi).
Miilasta on noin 10 minuutin kävelymatka koulutustiloihin.

Koulutuspäivän ohjelma

- klo 12.00 – 12.30 Tilaisuuden avaus ja koulutuskokonaisuuden esittely osana pukuhanketta; kahvitarjoilu.
- klo 12.30 – 14.00 Miten ja mistä pukuhistoriallista tietoa kerätään?
Tutkija Leena Holst.
- klo 14.00 – 14.30 Tauko (omakustanteinen virvoketarjoilu).
- klo 14.45 – 16.15 Miten kansanpuvusta syntyy kansallispuku, nimeäminen eli virallistamisprosessi. Kansallispukukonsultti Taina Kangas.
- klo 16.15 – 16.00 Tilaisuuden yhteenveto ja seuraavat koulutukset.

Tiedustelut: Hannele Kajander 040 5891 537, Sirpa Saaristo 050 5020 137.
Ilmoittautumiset viimeistään maanantaina 6.6.

Käsityökerhon aikaansaannoksia

Talven suurin aikaansaannos on Johannes-neule, jonka ensimmäinen kappale, “proto”, syntyi Kukoksen Riitan käsissä. Alkuperäinen neule löytyy Kansallismuseon kokoelmista. Riitta neuloi myös pieniä Johannes- sukkia. Idean hän sai kastesukista, joita

eräät seurakunnat lahjoittavat vauvoille kastetilaisuuden yhteydessä. Sukkia on myynissä Johannesjuhilla. Riitta käyt- ti sukkamallia myös pipoon.

Hannele Kajander neuloi sukkien kaveriksi Johannes-lapaset. Marjatta Haltia lepuutti aivojaan neulomalla

pipon poikineen. Pipon malli Johan- neksen miehen kansallispuvun pää- hineestä. Kerholaiset harjoittelivat edelleen myös neulakintaan ja pirta- nauhan tekemistä. Kerho pitää kesätau- on ja kokoontuu taas syyskuusta lähtien kuukauden kolmantena lauantaina.

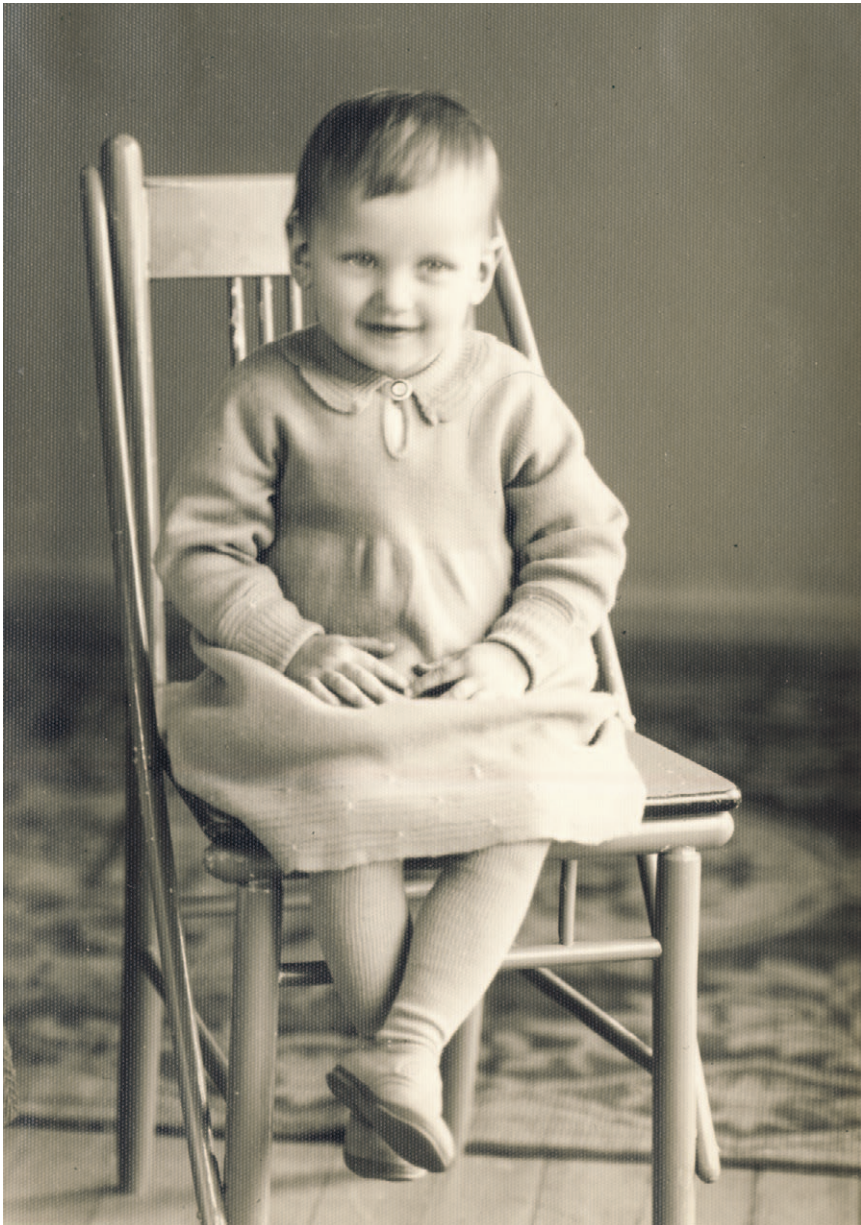
Ämmänsuonmäeltä Turkuun

Tytär Outi Sivosavi johdattelee aikamatkalle Ämmänsuonmäelle 1930-luvun lopulle ja äiti Aila Savikko o.s. Kivimies kertoo itse oman evakkotarinsansa näkökulmanaan lapsen ajatukset ja kokemukset.

Äitini Aila Savikko o.s. Kivimies

Oli keväinen perjantai 7.5.1937 Karjalan kannaksella Johanneksen pitäjässä. Päivä ei varmaankaan poikennut mitenkään tavallisesta arjesta. Ämmänsuomäellä kukot kiekuivat ja kanat kotkottivat. Jokunen lehmäkin oli varmaan päässyt jo kesälaitumelle, jossa ne hyppelivät ja ammuivat innoissaan. Kevätyöt olivat kiireimmillään. Pellot piti muokata kylvökuntoon ja siemenet saada maahan kasvamaan. Lokit kulivat muokkaajan perässä suurena parvena ja poimivat suuhunsa muhkeat madot. Itäneet siemenperunat myös odottivat maahanlaittoa. Joku mies varmaan korjasi jotain talven jäljiltä rikki mennyttä talon nurkkaa. Muuttolinnut olivat palanneet takaisin kauniiseen Karjalaan pesimään. Lintujen laulu täytti ilman. Läheisellä Suomenlahdella kalastajat vetivät verkoista kevätkaloja. Ehkäpä joku Karjalan käkönenkin kukkui. Koira haukahteli, johon toinen koira vastasi jostain kauempaa. Toisaalta sää oli ehkä keväisen lämmän tiikusade, joka tekee luonnolle hyvää. Tai ehkäpä tuona päivänä onkin ollut pieni takatalvi, tuuli kylmä, sää melkein nollassa ja muutama räntähiutale leijaillemassa maata kohti huolestuttaen maanviljelijöitä. Ei ole enää henkilöitä, jotka osaisivat kertoa meille tästä päivästä näitä yksityiskohtia. Uusi elämä oli kuitenkin kaikin tavoin alkamassa.

Tuona perjantaina syntyi pieni tyttölapsi Ämmänsuonmäellä **Tyyne Maria Konstantytär Kivimiehelle** (1909–1994). Tyyne oli perheineen vuoden 1914 joulukuuhun asti nimeltään **Stenman**. Silloin Rokkalan koulun johtajaopettaja **Eemeli Viteli** auttoi nimen muuttamisessa suomalaiseseen asuun. Tyttövauvan isä oli **Ville Kilpiäinen** (1901–1969) Viipurin maalaiskunnasta. Kasteessa tyttö sai nimekseen **Aila Hellevi**. Kummeina olivat **Juho Ikävalko** ja vaimo **Maria**, Elias Ikävalko ja vaimo **Liisa** sekä **Väinö Suntola** ja vaimo **Lyyli**, joka oli Tyynen sisko. Kaste toimitettiin Viipurin maaseurakunnassa. Tästä pienestä tyttövauvasta tuli aikanaan pikkusisarieni **Kirsi**

Aila Kivimies 2-vuotiaana. Kuva otettu Suotamon valokuvaamossa Johanneksessa. Kuvaamon omistajat Viivi o.s. Ek ja Martti Suotamo e. Sahlsson.

Elinan (1966–), **Hanna Pauliinan** (1969–) sekä minun, **Outi Annukan** (1961–) äiti. Väliin jääviin vuosiin mahtuu monenlaista; pitkä taival yhden ihmisen ja samalla koko heimon historiaa. Monella tuohon aikaan Karjalassa syntyneellä ja asuneella on monia samankaltaisuuksia elämänpoluissa.

Ailan lähipiiri

Äitini jäi asumaan Ämmänsuonmäelle mummonsä **Emilia ”Emma” Kivimiehen**

(1876–1951) kanssa. Emilia-mummon vanhemmat olivat **Kristian Kosklin** ja **Anna Kilpiäinen**. Emilia-mummon aviomies **Konsta** (1874–1919) oli syntynyt Riionsaarella luhankolaissyntyisen piika **Loviisa Stenmanin** poikana. Tyyne muisteli, että tämä Loviisa-mummo Huistuppulasta käytti ”metkaa hapsuhattua”. Emilialla ja Konstalla oli yhdeksän lasta, joista neljä kuoli jo lapsena. Vanhin lapsista oli syntynyt 1899 ja nuorin 1912. Konsta Kivimies sairasti epi-

lepsiä (tai kuten siihen aikaan sanottiin kaatumatautia) ja menehtyi ilmeisesti juuri epilepsiahohtaukseen kesken metsätöiden. Konstan kuoleman jälkeen Emilia hankki tontin Ämmänsuonmäeltä ja muutti sinne Rokkalan kosken lasitehtaan asunnosta vuonna 1928. Talon nimi oli Kivelä. Puolisonsa kuoleman jälkeen Emilia-mummo teki raskaita töitä hankkiakseen elantonsa. Äitini Tyyne-äiti hoiti työksen karjaa. Hän piti eläimistä hyvää huolta jopa pesten ja harjaten niitä. Hänet oli hyväksytty Kaislahden karjanhoitokouluun, mutta hän ei voinut ottaa paikkaa vastaan.

Kotikylänä Ämmänsuonmäki

Ämmänsuomäellä Kivimiesten naapuritaloja olivat työväentalo ja Kivimurto. **Juho** oli Virosta, ja häntä kutsuttiin **Viro-Jussiksi**. Hänen vaimonsa oli viipurilainen **Tilta**. Vastapäätä asusti myös sokea vanha naisihminen **Anna-Mari, ”Mari” Lipponen**, jolle oli vedelty lankoja ympärillä mökin ja pihan kulkemisen helpottamiseksi. Ämmänsuomäen kylä sijaitsi korkea, hiekkaisen mäen päällä. Kylän sijainnin takia näköala merelle ja saaristoon oli hyvä. Siellä oli Viipurista päin tullessa 11 mökkiä. Työväentalo sijaitsi tien vasemmalla puolella ja oikealla puolella tietä oli seitsemän mökkiä. Johanneksen asemalle oli matkaa mutama sata metriä sekä kirkolle ehkä kilometri. Kylän asukkaista suurin osa kävi vieraalla töissä. Poikkeuksena tästä olivat kyläsuutari **Konsta Vyyryläinen** sekä leipuri **Kyander**. Ämmänsuonmäeltä oli matkaa Kosen tehtaalte 2, Kirkkoniemeeseen 3 sekä Kirjolan kartanoon 4 kilometriä. Aila muistaa lapsuudessaan kuulleen tarinan, jonka mukaan kylä olisi saanut nimensä suohon marjareissulla hukku-neesta naisihmisestä.

Oma vierailuni Johanneksessa

Olen käynyt kerran Johanneksessa ja siten myös Ämmänsuomäellä. Vuosi oli 2012 ja kesäkuu kauneimmillaan. Ensimmäisenä päivänä kävin äidin kanssa kiertelemässä ympäri Johannesta. Rakokivellä käynti kuului myös ohjelmaamme. Johanneksen keskusta oli outo sekoitus vanhaa suomalaista maisemaa ennen sotaa rakennettuine taloineen sekä neuvostoaikeista rakentamista kerrostaloihin.

Lokki-hotellissa nukutun yön jälkeen lähdimme varsinaiseen päämäärääme eli Ämmänsuomäelle. Menimme kävelen. Matkaa oli ehkä noin kilometri. Kuljimme ohi kirkon raunioiden sekä läpi hautausmaan. Katselimme matkalla hautausmaata. Siellä oli jokunen suomalainen hautakivi vielä jäljellä. Venäläisten hautausmaa oli kovin erilainen meillä totuttuun verrattuna. Kukat olivat haudoilla tekokukkia, haudoille oli tuotu esineitä sekä useassa hautakivessä oli valokuva. Joidenkin hautojen vieressä oli pöytä ja tuoli.

Aikamatka menneeseen

Jatkoimme matkaa radan yli. Johanneksen asema näkyi kauempana. Mieleen tuli ajatus, että täältä ne johannekselaiset ovat (kai) nousseet evakkojuna. Matka jatkui mäntykankaan läpi. Tien hiekka oli kovin hienoa eli tieto Ämmänsuomäen maaperästä piti paikkansa. Hieman pelottavaa oli koirien haukunta ja liikuminen vapaana. Äiti näytti matkan varrella tuttuja paikkoja. Oli toki paljon uuttakin, mutta paikasta aisti vanhan kylätien tunnelman. Kylän ja radan välissä oli maastossa painumia, jotka olivat äidin kertoman mukaan juoksuautojen arpia. Kauempaa kuului liikenteen melua Koivistolle vievältä tieltä. Oli helppoa kuvitella, millaista elämä on ollut esim. välirauhan aikana, sillä niin paljon vanhaa oli jäljellä. Oli kuin olisi tehnyt aikamatkan menneeseen. Pohjavire oli kuitenkin mielessä jotenkin surullinen; mieleen tuli se pelko, tuska ja ahdistus, mitä ihmiset ovat täältä lähtiessään kokeneet. Kylän pysähtyminen ainakin osittain menneeseen teki siitä vielä jotenkin todellisemman ja surullisemman.

Äitini kotitalo on vielä jäljellä ja hyvässä kunnossa. Siihen on rakennettu aita ympärille. Tuvan edessä olivat vielä koivut, jotka Tyyne-mummoni on siihen istuttanut. Oli mielenkiintoista kuvitella, että sukua on liikkunut täällä. Yhteys Johannekseen tuli todellisemmaksi, aikaisemmin se oli ollut vain mielikuva. Ymmärrän Suomeen tulneiden maahanmuuttajien ja heidän lastensa kaipuun käydä kotimaassaan, kun se vain on turvallista. En kerro tässä tämän enempiä äidin kotitalosta ja siihen liittyvästä, sillä hän haluaa joskus itse kertoa Johannekselaisessa tarinan siitä, miten hän aikuisena kävi entisillä kotiseuduillaan.

– Outi Sivosavi –

Ämmänsuonmäeltä Turkuun: Evakkotytön tarina

Kuvassa oikealla näkyvät Tyyne Kivimiehen istuttamat koivut.

Lähtö

Muistikuvani rauhan vuosista ennen talvisotaa ovat hyvin niukat; ne ovat enemmänkin erilaisia mieli- kuin muistikuvia. Vietin nuo pari vuotta Emilia-mummon turvallisessa huomassa hänen mökissään Ämmänsuomäellä. Mummo oli muuttanut sinne Rokkalasta ostettuun Kivelä-nimisen tontin vuonna 1928.

Lähtö evakkoon 6.12.1939 on ensimmäinen selkeä muistikuvani. Muistan lähdöstä ja junamatkasta jonkinlaisen kaaoksen ja sekamelskan. Tavaramme oli viety **Sandbergin** huvilan kellariin, oli puhuttu poissaolon kestävän vain kolmen viikkoa. Välirauhan aikana ilmeni, että myös huvilaa oli pommitettu, ja kaikki tavarat kadonneet. Sandbergeillä oli myös kettutarha. Kaikki mökkiin jääneet tavarat paloivat, kun suomalaiset lähtömme jälkeen polttivat mökin. Evakkomatalla mukana oli oikeastaan vain tärkeät paperit. Enoni **Väinön** koti sijaitsi Kukkolassa. Olin luultavasti mennyt sinne kyläilemään mummon kanssa junalla, sillä evakkojunassa olin toistellut enolle olevan kovin pitkä matka.

Ailan kotimökki Ämmänsuonmäellä vuonna 2001.

Perillä Lounais-Suomessa

Seuraava muisto minulla on Kiikalan Peltolan kansakoululta. Useampi perhe oli sijoitettu samaan luokkahuoneeseen omaan nurkkaansa vähäisine tavaroineen. Koska oli joulun aika, sain jostain lahjaksi nukan. Se oli seuranani evakkoreissulla. Kiikalassa vietetyn puolen vuoden jälkeen meidät ohjattiin Naantaliin Luonnonmaalle. Pääsin mummon kanssa asumaan sotakapteeni **Lindblomin** mökille, joka oli lähellä Ukko-Pekan siltaa. Kesäaika mökillä meni mukavasti, mutta syksyn kylmyys yllätti. Naapurinamme oli Laakson venetelakka. Rouva **Laakso** oli ystävällinen, ja toi meille polttopuita, kuivia lastuja sekä ”sekapullaa” lämpimäiseksi. Laakson perheessä oli kaksi lasta: **Timo** ja **Terttu**-vauva. Timosta tuli leikkikaverini. Laaksojen saunaan pääsimme kerran viikossa lauantaisin.

Kävelin mummon kanssa Naantalin keskustaan kauppaan. Sain joskus jonkin pienen lahjan tai rahaa Naantalin vanhoilta tädeiltä. Mummon mielestä kaikki oli kovin outoa. Olihan hän Johanneksessa elänyt aivan erilaista elämää omassa mökissään ja täysin eri-

Emilia, "Emma" Kivimies s. Kosklin 1876-1951															
Anna Kilpiäinen 1854-1924								Kristian Kosklin 1853--1927							
Regina Auvinen 1824-1888				Jonas Kilpiäinen 1823-1885				Saara Pentti 1823-1893				Fredrik Kosklin 1792-1866			
Anna Kukkonen 1803-1872		Jonas Auvinen 1798-1832		Anna Vyyryläinen 1795-1855		Erik Kilpiäinen 1793-1847		Anna Rastas 1804-1861		Paul Pentti 1797-1868		Maria Jakobsdr 1756-1814		Michael Koskelin 1756-1815	
Regina Kukkonen 1776-1849	Paul Dionysii 1770-1843	Hedvig Kosonen 1772-1825	Magnus Auvinen 1765-1814	Brita Stephani 1770-1852	Erik Vyyryläinen 1764-1826	Carin Isaacsdr 1760-1838	Erik Kilpiäinen 1763-1828	Saara Karvanen 1774-1849	Matti Rastas 1772-1831	Valpuri Simontr 1763-1818	Mikko Pentti 1759-1818	Johanna Petersdr 1708-1771	Jakob Johansson 1710-1766	N.N.	Sigfrid

laisessa ympäristössä. Erityinen kaipuun kohde hänellä oli oma rukki (vokki). Kirkossa kävimme joka sunnuntai.

Kun Kannakselle paluu mahdollis-tui jälleen, oli enoni Väinö ensimmäi-siä Johannekseen menijöitä. Kirjeitse saimme tietää elosta ja olosta vanhalla kotikylällä. Enoni kotitalo Kukkolassa oli säilynyt sodan melskeissä ehjänä. Mummon valtasi halu päästä takaisin Ämmänsuomälle kotinurkille, joten läh-din mummon kanssa takaisin Karjalaan.

1942-1944, takaisin kotona

Oli alkukesä 1942, kun saavuin mum-mon kanssa Johannekseen. Asuimme aluksi enon luona Kukkolassa. Minulle on jäänyt mieleen muisto, kun ensi kertaa kävin mummon kanssa mökin palaneilla raunioilla. Jäljellä oli vähän nokisia lautoja ja kivijalkaa. Mummo repi nokkosia ja horsmia sekä penkoi no-kikasoja löytäen sieltä astiankappaleita. Lopulta hän kävi maahan istumaan ja alkoi itkeä suruaan ja epätoivoaan. Tämä on ollut minulle lapsena järkyttävä koke-mus, sillä muistan sen edelleen elävästi.

Eno aloitti mökin jälleenrakentami-sen kovalla kiireellä. Kotipihalle tuo-ttiin parakki yöpymistä varten. Muistan päivän, jolloin mökkiin laitettiin pä-re-(liiste)katto. Jotain erikoista muis-tan päivässä olleen, ehkä katto tehtiin talkoilla. Pärekatto oli tarkoitus peit-tää myöhemmin paremmalla katolla. Tupaan otettiin palovakuutus. Tuvan valmistuttua mummo oli onnellinen, kun sai omalla liitalla (hellalla) keittää korviketta. Tuvassamme oli kyökki ja kammari pystyuuneineen. Seinät olivat laudoitetut. Keittiöstä oli uloskäynti, eteisen tekeminen jäi kesken.

Kävin mummon kanssa Vaahtolassa kaupassa. Kävimme myös katsomassa omaisten hautoja. Elämään kuuluivat myös hautajaiset. Vainaja oli kaikkie-n katsottavana ulkona (Koulukivellä). Näin kuolema ja vainajat tulivat tutuiksi lapsillekin. Jumalanpalveluksissa käynti ”valkoisessa talossa” kuului myös mei-dän elämään. Metsistä keräsimme mar-joja ja sieniiä. Ämmänsuomäellä minulla ei ollut samanikäisiä ystäviä, sillä siellä asuvat **Onnelan Leena** ja **Roinisen Kalle** olivat vanhempia kuin minä. Mummo oli hyvä kehrääjä, joten häntä pyydettiin eri taloihin kehräämään. Joskus olimme taloissa yötäkin.

Rauhallinen elämä särkyi, kun maai-lman tilanne taas kerran muuttui. Mieleeni on jäänyt sotalapsien lähtö Ruotsiin. Kaksi serkkuani Kukkolasta olivat myös lähdössä. Olimme Johan-neksen asemalla saattamassa lapsia. Lapsilla roikkuivat nimilaput kaulas-sa. Hätäännyin ja kysyin mummolta:” Pannaaks mielekkii tuollan lappu?” Mummo vastasi siihen:” Enhä mie lasta mihikää laita (=lähetä).”

Kevättöitä alettiin tekemään 1944. Meillä oli pihamaalla perunakuoppa, josta perunat otettiin itämään. Kaiken tuhon jälkeen pihamaalle oli jäänyt muutama omenapuu sekä marjapensas, joiden aluset oli möyhittävä. Mummo oli ilokseen löytänyt myös vanhoja pe-rennoja, joita piti hoitaa.

Hyvästit kodille

Kevään ollessa kauneimmillaan ja kai-ken elämän taas alkaessa uudelleen tuli viesti uudesta lähdöstä. Äitini ja tätini tu-livat palveluspaikoistaan Johannekseen. Vapaaksi päästettyjä lampaita ja lehmiiä tuli pihalle. Äiti lypsi niitä. Tuvan edessä kulkevalla maantiellä kulki ohi evakkoja

yhdeksäs päivä. Asemalla odotimme aikatauluttomia junia. Pääsin mummon kanssa junaan odottelun jälkeen. Juna pysähtyi Viipurissa Sorvalin hautaus-maan kohdalla. Matkustajien piti pois-tua junasta ja piilotella hautausmaalla puiden ja hautakivien suojissa; Viipuria pommitettiin silloin.

Seuraava muistikuvani on Nastolasta, jossa meille kodittomille tarjottiin jotain soppaa. Meitä oli paljon, jono oli hyvin pitkä. Yön vietimme Nastolan kirkossa. Taas matkattiin junalla. Seuraavaksi muistan Salon aseman. Minulla oli mu-kana pajukori, joita sanottiin ”ryssän-koreiksi”, koska tekijänä olivat olleet venäläiset sotavangit. Kannoin siinä mukanani minulle tärkeitä pieniä ta-varoita.

Luoksemme tuli sotilas, joka tiedus-teli, olenko orpo. Mummo vastasi: ”Ei oo, hää on miun tyttö.” Sotilas kuvasi meidät ja lähti pois. Salossa yövyimme elokuvateatterissa.

Taas Luonnonmaalla

Jatkoimme matkaa jälleen junalla ja saa-vuimme Naantaliin. Asemalta jatkoim-me kävellen matkaa Luonnonmaalle, josta vain ”hetki sitten” olimme läh-teneeet takaisin rakkaaseen Karjalaan. Mummo sai meille asuttavaksi talon Ukko-Pekan sillan kupeesta. Talo oli tyhjä, koska sen omistaja oli työssä jos-sain pohjoisessa. Talo oli kalustettu ja siellä oli astioita, joita saimme käyttää – meillähän ei ollut mitään tavaraa mu-kana. Ylellisyytenä siellä oli puhelin.

Talossa oli ollut joskus leipomo. Mummo oli kovin iloinen keittiön lei-vinuunista, jossa hän paistoi perunapii-rakoita sekä hapanleipää. Taikinatiinua ei koskaan pesty. Ennen käyttöä se vain jauhotettiin, ja tiinun pohjalle mummo piirsi sormella ristin.

Tätini oli saanut jostain ostettua ru-kin mummolle. Pian alkoi sana kiertää Luonnonmaan emäntien joukossa kar-jalaisesta mummosta, joka oli taita-va kehräämään. Siitä alkoi mummon kehruutyöt. Mummo lopetti aina keh-räämisen lauantai-iltaisin kello kuusi ja aloitti vasta maanantaiaamulla. Sunnuntai oli pyhitetty kirkossa käyn-tiin. Olin aina mummon mukana.

Arkea Luonnonmaalla

Enoni kävi tekemässä polttopuut meille. Joka tarkoitukseen oli omat puunsa; niin hellaan, kamarin uuniin, kuin leivinuuniinkin. Sunnuntaisin tuli tätini Turusta meitä katsomaan. Katsoin ikkunasta, milloin hän kävelee Ukko-Pekan sillal-la. Tädin tullessa tapahtui aina kaikkea kivaa. Joskus sain jonkin vaatteen, as-kartelimme jotain pientä, tai opettelim-me kirjoittamista. Mukavaa puuhaa oli myös paperinukkien kanssa puuhailu. Hyödyllistä ja ihan mukavaakin oli myös keräillä risuja ja käpyjä; niitä sai polttaa hellassa. Mustikat ja vaapukat kävimme keräämässä metsästä. Herkkuani olivat hapanlohko ja porkkanapuolukkapiirak-ka. Naapurina meillä oli jälleen Laakson perhe. Timo ja Terttu olivat kasvaneet, ja sain heistä hyvät leikkikaverit. Laaksoilla kävin kuuntelemassa radiosta **Markus**-sedän Lastentuntia.

Syksy tuli, ja säät kylmenivät. Oli aika laittaa jalkaan villasukat. Ne oli-vat harmaat, lampaanvillasta kudotut. Muistan niiden epämiellyttävyyden ja karheuden. Kammarin pystyuunin hiilloksella mummo toisinaan paistoi silakoita halsterissa. Illan pimetessä ”pidettiin hämärikköä”. Loijoimme mo-lemmat omissa sängyissämme. Silloin

Emilia Kivimies 70-vuotiskuvassaan.

muutaman kynttilän. Joulukirkossa kävimme. Muistan vielä lahjat, jotka sinä jouluna sain. Laaksoilta sain lah-jaksi mahakelkan, lumilapion sekä nu-kensängyn. Muita lahjoja olivat: sukat, lapaset sekä flanellinen, edestänapitettu sukkanauhaliivi. Myöhemmin talvel-la sain potkukelkan, jonka täti löysi lehden myynti-ilmoituksesta. Kelkka toi minulle uusia tehtäviä. Hain mum-molle postin, jonka mukana tuli ai-nakin Karjala-lehti. Sain myös käydä toimittamassa Osuuskaupasta pieniä ostoksia. Ensimmäisenä talvena opin myös neulomaan. Oli mukavaa tehdä käsitöitä mummon kehrätessä. Iltaisin mummo keitti meille usein kauravelliä.

Iltatoimiin meillä kuului kasvojen pesu. Mummolla oli nuttura, jonka hän avasi iltaisin, mutta jätti hiukset kui-tenkin pitkälle letille. Ennen nukku-maanmnoa mummo sanoi: ”Siunataan itsemme ja nukutaan hyväste.”. En muis-ta, että minulla olisi koskaan ollut teke-misestä pulaa tai tylsää mummon luona.

Koulu alkaa

Aloitin koulun syksyllä 1944 Ristimäen koulussa Luonnonmaalla. Koulua varten sain uuden leningin ja repun. Koulumatkaa oli 3,5 km, mutta en muis-ta matkan tuntuneen koskaan pitkäl-tä. Ehkä asiaa auttoi toisluokkalainen **Laakson Timo**, joka minulle oli mat-kalla seurana. Olin luokassa ainoa tyttö sekä ainoa, joka puhui karjalan mur-retta. Lounais- ja Kaakkois-Suomen murteiden kohdatessa monet sanat olivat vieraita. Muistan opettajan ihmetel-leen sanaa ”tytinä”. En muista olleeni mitenkään erikoinen tai kiusanteon kohteena koulussa. Muistan poikien joskus vain sanoneen minun sanovan ”myö mummon kans”. Koulussa työllä piti olla esiliina sekä puhdas nenäliina. Pitkät hiukset piti olla letteillä. Poikien hiukset leikattiin lyhyiksi.

Pikkuveli syntyy

Äitini oli mennyt naimisiin, ja sain pik-kuveljen ensimmäisen kouluvuoden lopulla. Odotin kovin pääseväni katso-maan veljeä Naantalin Lapilan saareen. Saarella oli tuomari Laakson kartano, jonka kunnostustöihin äiti ja hänen miehensä osallistuivat. Kartanoon oli

Koululaisena mummon luona

Olin oppinut lukemaan ja kirjoittamaan. Sain tädiltä lahjaksi kirjoja ja minulle tuli ”Lasten kuvalehti”. Äitiini oli yhte-ydessä kirjein ja kortein. Täti kävi edel-leen sunnuntaisin mummon ja minun luona. Tädin kanssa paperoin koulu-kirjani, hän myös huolsi kouluvaat-teeni. Muistan luultavasti näiltä ajoilta tapauksen, jolloin kaikki setelirahat leikattiin puoliksi. Meillä täti suoritti ”leikkauksen”. Muistelen, että tuolloin rahan arvo puolittui, ja toinen puoli seteleistä vietiin pankkiin.

Pyykkipäivinä kuumensimme veden hellalla. Pyykit pesimme pyykkilaudan ja saippuan avulla pyöreässä, jalallisessa astiassa, jota sanoimme lahantkaksi. Pyykit huuhdoimme meressä. Pyykin silityksessä käytettiin vuorotellen kahta hellalla lämpiävää silitysrautaa.

Mummo täytti 70 vuotta vuonna 1947. Oli isot juhlat, kaikki lapset lap-sineen ja muut omaiset saapuivat häntä juhlimaan. Myös paikkakuntalaisia ja lähinaapureita oli mukana juhlissa. Ne olivat siihenastisen elämäni suurimmat juhlat. Minua alkoi lasketa pelko mum-mon kuolemasta. Hän kertoi elävänsä 75-vuotiaaksi. Aloin laskeskella, kuinka paljon minulla on jäljellä vuosia mum-mon kanssa. Yöllinen ”suonenveto” sai mummon kulkemaan ympäri tupaa ja valittamaan. Kysyin noina öinä mum-molta: ”Et kai sie vaan tänä yönä kuole?” ja sain aina vastauksen: ”Enhä mie viel.”. Koulun kesälöman aikana pääsin tä-din kanssa Helsinkiin junalla. Koska Porkkala oli venäläisten hallinnassa, rajalle tultaessa ikkunoihin laitettiin luukut ja venäläinen sotilas astui vau-nuun. Se oli pelottavaa. Helsingissä pää-sin tietysti Korkeasaareen sekä toisen tädin luo kylään.

Luonnonmaalle oli tullut uusia evak-operheitä. Heidän lapsistaan tuli kou-luun uusia oppilaita, kuten myös kotiin palaavista sotalapsista. Sain lisää seuraa koulumatkoille. Jännittävä päivä kou-lussa oli terveyssisaren käynti. Hän teki täitarkastuksen, tarkasti vaatetuksen ja siihen kuuluvan esiliinan nenäliinoineen sekä kaikkineen oppilaan puhtauden. Koululaiset pääsivät myös hammas-lääkärille, minulla ei onnekseni ollut

yhtään reikää. Amerikasta tuli paketti koulun evakkolapsille. Sain mekon ja hampaiden pesuun pulveria. Paketista saamamme monot olivat meillä jalassa joulujuhlissa.

Äidin luo asumaan

Täytin 10 vuotta. Äiti tuli hakemaan minua luokseen Riihikoskelle, jossa hän oli karjakkona. Elämäni muuttui paljon! Oli paljon eläimiä, sain uusia kavereita, sekä opin sinä kesänä uimaan ja ajamaan polkupyörällä. Pikkuvelikin oli jo kasvanut leikkikaveriksi. Luulin olevani äidin luona vain kesän, mutta aikuisten suunnitelmat olivat toisenlai-set. Jäin siis äidin perheen luo.

Riihikoskella aloitin Lankkisten koulussa. Siellä minua opetti lukuvuo-den ylioppilastyttö, joka lähti semi-naariin. Seuraavana syksynä oli taas edessä koulun vaihto. Asuimme lähinnä Mustanojan koulua, jonne lähti kans-sani muutama riihikoskelainen oppilas. Koulun pääsimme talvella maitoauton lavalla. Sain polkupyörän, jolla poljin koulumatkat syksyisin ja keväisin.

Jossain vaiheessa alkoi paperinkeräys. Sitä lapset tekivät yhdessä, sillä yksin ei kehdannut käydä taloissa kyselemässä. Papereiden kuljetusta varten mukana olivat maitorattaat. Oli jännittävää, kun sai vieraiden ihmisten vinteistä ja ulko-rakennuksista hakea paperia. Paperit vietiin kauppaan, ja sieltä sai vastineeksi Jäte-Joonas -pastilleja. Myös lasi oli kel-vollista kerättäväksi. Joskus kaupasta sai Karhu-pastilleja tai Namimuruja, jotka olivat kuivattuja porkkananpaloja. Mummo kävi Naantalista meillä silloin tällöin kehräämässä. Koulun lomien aikana minä ja pikkuveli kävimme vuo-rostamme mummon luona. Matkanteko linja-autolla oli siihen aikaan hidasta, koska autoissa oli puukaasutin. Saimme pitää sikaa itsellämme. Kun sika tapet-tiin, mummo oli äidin apuna tytynän ja makkaroiden teossa.

Mummo kuoli vuonna 1951 syksyllä. Hän piti minulle antamansa lupauksen elämisestään 75-vuotiaaksi: hän kuoli kolme viikkoa sen jälkeen, kun oli sen täyttänyt. Hautajaiset pidettiin evakko-asunnossa. Mummon kuoleman myötä lähti pois iäksi myös iso osa lapsuuttani.

Kahdeksi viimeiseksi kouluvuodek-seni Pöytyällä siirryin taas koulupiirien rajojen muutosten vuoksi Lankkisten kouluun. Lukukinkereillä käynti kuu-lui asiaan rippikouluun menon ollessa edessä.

Muutto Kaarinan kautta Turkuun

Äidin hoitama karja lopetettiin. Muutimme Kaarinaan. Vaihdoin taas koulua Turun Martin kouluun. Muutos oli valtava. Tytöt olivat paljon kehitty-neempiä kaupungissa kuin maalla. Äiti sai töitä Turun Osuuskaupan ravintolan (Makupala) keittiöstä. Asuimme viime ajat Kaarinassa äitini lapsuudenystävän **Adele Finnholmin** kodissa, ja siellä isäpuoleni kuoli.

Martin koulussa käsityönopetteja oli huomannut käsityötaitoni ja suositteli minua turkulaiseen käsityöliikkeeseen töihin. Aloitin siellä työni 14-vuotiaana, ja olin töissä kahdeksan vuotta. Äiti ja minä ostimme uudesta kerrostalosta Humalistonkadulta asunnon, jossa asuin äidin ja veljen kanssa naimisiinmenooni asti. Asun edelleen Turussa ja edelleen puhun Karjalan murretta.

– Aila Savikko o.s. Kivimies –

Lukijapalautetta USA:sta

Sain tänään Johannekselaisen ehjässä ja siistissä kuoressa postilaatikkoon. Selasin lehden läpi ja takasivulta löysin ilokseni rusupirakan reseptin. Lukaisin sen, ja kun minulla oli ruistai-kina valmiiksi hapatettuna leipomista varten, hain siansiivua ja lisää perunoita, jotta sain tarpeet rusupirakkaan. Nyt piirakka on ollut uunissa puolisen tuntia ja valmistuu iltakymmenen jälkeen. Saa nähdä, mitä siitä tulee, mutta toiveet ovat kovat. Äiti puhui aina rusupiirakasta, muttei koskaan tehnyt sitä. Nyt ensimmäinen kokeilu minulla reseptin ansiosta.

“En tiedä miltä pitäisi näyttää, mutta tällainen tuli ja maukasta on.”

Kaunis ja vilpitön kiitos **Riitta Kukkoselle** ohjeen laatimisesta ja Johannekselaisen toimitukselle sen julkaisemisesta!
Aloin tehdä omatoimisesti ruisleipää reilut kolmekymmentä vuotta sitten, siihen aikaan, kun leipäkoneet olivat muotia. Kyselin tuttavapiiristä ohjeita, miten ruisleipä oikein tehdään, mutta kukaan minun ikäpolveni naisista ei osannut sanoa muuta kuin että vaikeaa on. Sitten ymmärsin kysyä äidiltä, joka kertoi kaikki taikinananton vaiheet. Huomasin ensimmäisen kerran ruisleipää leipäkoneessa valmistaessani, ettei sillä sitten oikeastaan voinut tehdä muuta kuin taikinan vaivaamisen ja pais-tamisen. Hyvää silti tuli. Myöhemmin aloin paistaa leivät uunissa, ja se onnistui varsin hyvin, kun voiteli leivät vesivoi-

seoksella ja peitteli uunista ottamisen jälkeen hyvin asettumaan. Toin reilun 30 vuotta vanhan Elannon häälimpus-ta tekemäni juuren tänne vesien yli, ja se toimi hyvin siihen saakka, kun jo amerikkalaistunut vaimoni heitti mi-nun ollessani muualla käymässä jossain hapatusvaiheessa olleen taikinajuuren ja samalla juuriahion pois. Oli kuulema äklöttävän näköistä ja haisi happamalle. No, tein uuden ruisjauhosta hiivan kans-sa, ja se alkaa nyt reilun viiden vuoden kuluttua olla aika äksyä.

Terveisin
– **Hannu Harju** –

Palos Park, Illinois

Johannes-Seuran kesänavaus 2016 on tehty 27.–29.5.

Kotiseutumatkalaiset kuvasi samaan aikaan Johanneksessa ollut lappeenrantalainen valokuvaaja Tatu Kosonen. Matkasta lisää Johannekselaisen tulevissa numeroissa.

Päättilän koulupiiriläisten tapaaminen

Koulupiiriläisten osallistujalistaan 21.4.2016 saatiin 25 nimeä. ”Satumaalla” aloitettiin **Henrikin** säestyksellä. Vähän vaisuksi laulaminen jäi, kun johtaja puuttui; **Kaukosen Väinölle** oli tullut este. Kanttoria olisi tarvittu. Laulujen, kahvin-juonnin ja karjalanpiirakoiden syönnin lomassa haastelemista riitti.

Haakanan Urho kertoi mielenkiintoisesta matkastaan henkilöautolla 1960-luvulla Neuvostoliittoon. Toivotaan, että Urho saa joskus kirjoitettua koko reissusta artikkelin Johannekselaiseen.

Hirven Paavo muisteli ensimmäistä hieman uskaliasta ja puolittain salaista matkaa kotiseudulleen.

Soukan Markku kertoi edesmenneen **Karhun Kallen (Kalevi)** ensimmäisestä kotiseutumatkasta. Kalle oli varma, että hän muistaa kotipaikkansa varmasti ja oli herkistynyt erään puun juurelle pyyhkimään silmiään. Joku matkailijoista sanoi Kallelle, että olet polvistunut väärän puun juurelle. Sinun kotipihasi on vielä vähän matkaa eteenpäin.

Tällaisia tarinoita ja muistelmia kaivataan enemmänkin koulupiiriläisten tapaamisissa.

Hyvää kesää ja tapaamisiin Johannesjuhilla!

– Äijäskän Petun Hanski –

Sattuvasti sanottua – karjalanmurteisia sanontoja ja sananparsia II

Jatkoa mynämäkeläisen Kaija Hynnän kokoamien sanon-tojen ja sananparsien valikoimaan.

I

Iest kenkää, takkaa rautaa.
Iesthä se syömätön löytyy.

J

Jokkaine omajaa, Jumala kaikkii.

K

Kaikha myö ollaa yksii röksii.
Kuha saap päivän iltaa ja hengen huomisee.
Kymmeniihä kylä kyssyy.
Koha tulet risusel tiel vastaa, ni...
Köyhyys ei oo koiruus.
Käy kerra, katso kahist.
Kyssyin kylän löytää.

L

Leviä ko seitsemä leivä uuni.
Lisänhä rikka on rokas, hämähäkki taikinas.
Luu liha valitsijal.

M

Mikä jääp terält ni se jääp hamaralt.
Mittää ei saa jos ei mittää anna.
Män sekasii ko Pekuli-mummon pieru.
Mikä tiet tie se tervan kans.
Mää sinne mihi tie viep ja takapuol tyyrää.
Määhä herroi kans marjaa, ni ne vievät roppeenki.
Määppäs ja paa väkise härä pää vettee.

N

Nii ol hiljaa ko hiie tyhjäs tynnyris.
Nii se on kanasein.
Nuorenhä vitsa on väännettävä.

O

Onha tätä aikaa ja toista Muolaast tulloo.
Oma suu on lähempän ko kontisuu.
Oma kehu haisoo.

- 11.-14.7. Pietarin kulttuurimatka 269 €
- 16.-17.7. Saimaankanava risteily – Viipuri 225 €
- 16.-17.7. Viipuri htl Victoria 139 €
- 19.-24.7. Laatokan kierros 550 €
- 19.-21.8. Johanneksen matka htl Lokki 135 €, Viipuri htl 145 €
- 9.-18.9. Moskova ja Volgan risteily 2670 €
- 28.-30.10. Viipuri htl Victoria 29 €

Ryhmäviisumi 64 €
Viisumi 12 kk 130 €
Ryhmän kerääjä, ota yhteyttä!

StarTours Oy

Ritvan Matkat ja Retket

www.ritvanmatkatjaretket.fi

Autokorjaamo Testipiste oy

Hallimestarinkatu 22
20780 KAARINA

Puh. (02) 243 5585
Faksi (02) 243 5100
Gsm (0400) 824 767
markku.hiiri@testipiste.fi

TOYOTA

autokorjaamo m.hiiri
testipiste

Johannekselainen

Johannekselainen ilmestyy n. 10 kertaa vuodessa

Kustantaja ja julkaisija:

Johannes-Seura ry

Toimisto:

Myllytie 1 (Kirkonkulma) 21500 Piikkiö, puh. 02-4795 118

Avoinna: **keskiviikkoisin** klo 12-17 ja kuukauden ensimmäisenä

ja **kolmantena arkilauantaina** klo 10-15. (ks. sivu 2)

www.johannes.fi

sähköposti: Johannesseura@elisanet.fi

Päätoimittaja:

Hannu Rastas, Saksantie 89, 21500 Piikkiö

Puh: 050-3541 363

Sähköposti: hannu.rastas@dlc.fi

Lehtitoimikunta:

Marjatta Haltia, Liisa Katajainen, Sari Scimone,

Kaija Sipilä ja päätoimittaja.

Lehden toimittajia:

Kaikki lukijamme, johannekselaiset ja heidän ystävänsä.

Ilmoitushinnat: 0,55 €/palstamm (perusteena 4-palstainen sivu, palstan maksimileveys 70 mm).

Säännöllisistä jatkuvista ilmoituksista alennus.

Kuolinilmoitukset: *Leveä palsta (Kapea palsta)*

- korkeus enintään 8 cm = 65 € (40 €)

- korkeus enintään 10 cm = 85 € (50 €)

- korkeus enintään 12 cm = 100 € (60 €)

Kiitosilmoitukset: 5 €.

Tilaushinnat vuonna 2016:

Vuosikerta 30 € Suomi ja Ruotsi, muut maat 35 €.

Piikkiön Osuuspankki FI54 4714 1020 0595 46.

Toimituksellinen aineisto:

Lukijoiden kirjoituksia ja kuva-aineistoa otetaan muokattavaksi jul-kaistemista varten tai julkaistavaksi sellaisenaan.

Vastuu ja päätökset julkaisemisesta ovat toimituksen. Julkaisemisen jälkeen alkuperäiset kuvat palautetaan, muu aineisto pyydetäessä.

Vastuu ilmoituksista:

Puhelimitse annettuihin ilmoituksiin sattuneista virheistä lehti ei vastaa. Ilmoituksen poisjäämisestä tai muusta julkaisemisessa sat-tuneesta virheestä lehden vastuu rajoittuu enimmillään ilmoituksesta maksetun hinnan palauttamiseen.

Taitto: Esa Haltia

Sata-Pirkan Painotalo Oy